

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 73/2010-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. apríla 2010 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza prerokoval sťažnosť Ing. J. N., M., zastúpeného advokátom JUDr. J. K., M., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 1023/1994, za účasti Okresného súdu Michalovce, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. J. N. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 1023/1994 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Michalovce prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 1023/1994 konať bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. J. N. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 5 000 € (slovom päťtisíc eur), ktoré mu je Okresný súd Michalovce povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Michalovce je povinný uhradiť Ing. J. N. trovy konania v sume 289,74 € (slovom dvestoosemdesiatdeväť eur a sedemdesiatštyri centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. J. K., M., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. novembra 2009 doručená sťažnosť Ing. J. N., M. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. K., M., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 1023/1994.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že žalobou doručenou okresnému súdu 27. októbra 1994 sa Ing. D. R. (ďalej len „žalobca“) domáhal od sťažovateľa ako žalovaného zrušenia podielového spoluvlastníctva k v žalobe označenej nehnuteľnosti a ku hnutelným veciam. Okresný súd v predmetnej veci rozsudkom sp. zn. 14 C 1023/1994 z 13. decembra 2000 zrušil podielové spoluvlastníctvo účastníkov a nehnuteľnosť a hnutelné veci prikázal do výlučného vlastníctva sťažovateľa a zároveň mu uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi na vyrovnanie spoluvlastníckeho podielu sumu 2 139 585 Sk. Sťažovateľ v tejto súvislosti uvádza, že „okresný súd na toto rozhodnutie potreboval časový priestor až 6 rokov a 2 mesiace“.

Na základe odvolaní sťažovateľa aj žalobcu Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 14 Co 196/2001 z 31. januára 2003 napadnutý rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Aj v poradí druhý rozsudok okresného súdu sp. zn. 14 C 1023/1994 z 31. januára 2006 bol na základe odvolaní obidvoch účastníkov konania zrušený krajským súdom, a to uznesením sp. zn. 4 Co 174/2006 z 29. decembra 2008. Sťažovateľ v tejto súvislosti poukazuje na časť odôvodnenia uvedeného rozhodnutia krajského súdu, v ktorej je uvedené: „... súd prvého stupňa sa dôsledne neriadil právnym názorom odvolacieho súdu, nevykonal všetky dôkazy a nezistil skutkový stav v rozsahu uvedenom v zrušujúcom uznesení odvolacieho súdu...“.

Sťažovateľ zdôrazňuje, že od začatia konania už uplynulo viac ako 15 rokov, pričom v predmetnej veci do podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo právoplatne rozhodnuté.

Podľa názoru sťažovateľa došlo postupom okresného súdu v namietanom konaní k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto žiada, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol nálezom tak, že vysloví porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 1023/1994, prikáže okresnému súdu, aby v označenom konaní konal bez zbytočných prietáhov a prizná mu finančné zadosťučinenie v sume 10 000 €, ako aj úhradu trov konania v sume 289,74 €.

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 73/2010-11 z 18. februára 2010 ju prijal na ďalšie konanie.

Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Ústavný súd preto využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších

predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, keďže vzhľadom na charakter veci dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. 1 SprV/108/2010 z 26. februára 2010 doručeným ústavnému súdu 1. marca 2010, v ktorom okrem iného uviedol:

„Účastník konania Ing. J. N. podal na Okresný súd v Michalovciach sťažnosť na prieťahy v konaní dňa 24. 7. 2009. Na túto sťažnosť som odpovedal dňa 10. 8. 2009, ktorú som uznal za dôvodnú, pretože ako som zistil zo spisu, sudca JUDr. M. S. sa dopustil prieťahov v konaní. Za tento nedostatok som sa mu za súd ospravedlnil.

Aj v tomto svojom vyjadrení uznávam, že vo veci sa menovaný sudca dopustil veľkých prieťahov a opätovne uvádzam, že účastník konania Ing. J. N. sa dôvodne sťažuje na nečinnosť sudcu.“

Právny zástupca sťažovateľa reagoval na vyjadrenie okresného súdu podaním doručeným ústavnému súdu 15. marca 2010, v ktorom len konštatoval, že „*nepovažuje za potrebné vyjadriť sa k stanovisku predsedu Okresného súdu Michalovce, lebo s týmto stanoviskom súhlasí v plnom rozsahu*“.

II.

Z obsahu sťažnosti a zo súvisiaceho súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 14 C 1023/1994 ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania:

1. Dňa 27. októbra 1994 žalobca podal okresnému súdu žalobu proti sťažovateľovi o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k hnutel'nému a nehnuteľnému majetku „*bývanej prevádzkovej jednotky D. š. p. P. – prevádzka M.*“ (ďalej len „majetok“), ktorý účastníci konania nadobudli dražbou v rámci malej privatizácie.

2. Dňa 8. novembra 1994 okresný súd vyzval sťažovateľa na vyjadrenie k priloženej žalobe (sťažovateľ svoje vyjadrenie doručil okresnému súdu 1. februára 1995).

3. Dňa 6. marca 1995 okresný súd vyzval žalobcu na zaplatenie súdneho poplatku za podaný návrh.

4. Dňa 27. marca 1995 okresný súd nariadil termín pojednávania na 13. apríl 1995, ktoré bolo za prítomnosti žalobcu iba odročené na 12. máj 1995 z dôvodu žiadosti právneho zástupcu sťažovateľa o odročenie pojednávania.

5. Dňa 20. apríla 1995 žalobca podal okresnému súdu návrh na vydanie predbežného opatrenia.

6. Dňa 11. mája 1995 sťažovateľ doručil okresnému súdu návrh na prerušenie konania vo veci samej z dôvodu, že toho istého dňa podal okresnému súdu žalobu o určenie vlastníckeho práva k majetku, zároveň z tohto dôvodu ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní nariadenom na 12. máj 1995; na tomto pojednávaní okresný súd vyhlásil uznesenie o prerušení konania do právoplatného ukončenia veci vedenej pod sp. zn. 6 C 576/95.

7. Uznesením z 19. mája 1995 okresný súd vydal vo veci predbežné opatrenie, proti ktorému sťažovateľ podal odvolanie; spis bol predložený krajskému súdu 7. júla 1995.

8. Uznesením sp. zn. 16 Co 275/95 z 27. júla 1995 krajský súd zrušil uznesenie okresného súdu z 12. mája 1995 pre jeho nevykonateľnosť a vec mu vrátil na ďalšie konanie (spis bol okresnému súdu doručený 15. augusta 1995).

9. Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 6 C 576/95 z 8. januára 1996 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 12 Co 127/96 z 8. apríla 1997 bola žaloba sťažovateľa o určenie vlastníckeho práva zamietnutá (pozri bod 6), predmetné rozsudky nadobudli právoplatnosť 29. mája 1997.

10. Dňa 3. septembra 1997 okresný súd nariadil termín pojednávania na 29. september 1997, ktoré bolo za prítomnosti žalobcu iba odročené na 31. október 1997 z dôvodu ospravedlnenia sťažovateľa; pojednávanie konané 31. októbra 1997 bolo na žiadosť účastníkov konania odročené na 10. november 1997.

11. Pojednávanie z 10. novembra 1997 okresný súd pre neprítomnosť obidvoch účastníkov konania iba odročil na 5. december 1997.

12. Dňa 5. decembra 1997 sa uskutočnilo pojednávanie za prítomnosti obidvoch účastníkov konania a ich právnych zástupcov, ktoré bolo na návrh žalobcu odročené na

neurčito pre účely nariadenia znaleckého dokazovania; okresný súd uznesením z 27. januára 1998 nariadil znalecké dokazovanie a ustanovil znalca doc. Ing. M. P.

13. Dňa 26. februára 1998 okresný súd nariadil termín pojednávania na 6. marec 1998, ktoré bolo odročené na neurčito s tým, že žalobca predloží návrh na vydanie predbežného opatrenia.

14. Dňa 25. marca 1998 ustanovený znalec oznámil okresnému súdu, že nemôže vypracovať znalecký posudok pre zaneprázdnenosť; okresný súd preto uznesením zo 17. apríla 1998 poveril jeho vypracovaním znalca Ing. Ľ. G., ktorý mu vypracovaný znalecký posudok doručil 4. augusta 1998.

15. Okresný súd 9. septembra 1998 vyzval účastníkov konania na vyjadrenie k priloženému znaleckému posudku.

16. Dňa 15. októbra 1998 okresný súd nariadil termín pojednávania na 6. november 1998, ktoré z dôvodu žiadosti žalobcu o odročenie pojednávania zrušil, a nariadil nový termín na 13. november 1998; toto pojednávanie za prítomnosti obidvoch účastníkov konania a ich právnych zástupcov bolo odročené na 7. december 1998 z dôvodu návrhu sťažovateľa na výsluch znalca.

17. Pojednávanie konané 7. decembra 1998 bolo iba odročené na 15. január 1999 z dôvodu ospravedlnenej neúčasti znalca; pojednávanie konané 15. januára 1999 za prítomnosti obidvoch účastníkov konania a ich právnych zástupcov bolo odročené na 10. február 1999 z dôvodu zmeny žalobného petitu žalobcom.

18. Dňa 10. februára 1999 sa uskutočnilo pojednávanie za prítomnosti obidvoch účastníkov konania a ich právnych zástupcov, ktoré bolo odročené na neurčito s tým, že okresný súd bude prostredníctvom realitných kancelárií zisťovať aktuálnu trhovú cenu nehnuteľného majetku. V tejto súvislosti okresný súd prípisom zo 16. februára 1999 žiadal o informáciu viaceré realitné kancelárie v regióne a uznesením z 26. apríla 1999 nariadil vo veci znalecké dokazovanie znaleckou organizáciou U., s. r. o., B. (ďalej len „znalecká organizácia“), ktorá vypracovaný znalecký posudok doručila okresnému súdu 23. júna 1999 (23. júna 1999 okresný súd vyzval účastníkov konania na vyjadrenie k priloženému znaleckému posudku).

19. Dňa 15. júla 1999 okresný súd nariadil termín pojednávania na 6. august 1999, ktoré z dôvodu žiadosti sťažovateľa o odročenie pojednávania (dovolenka jeho právneho zástupcu) iba odročil na 10. september 1999.

20. Na pojednávaní konanom 10. septembra 1999 za prítomnosti obidvoch účastníkov konania a ich právnych zástupcov okresný súd zamietol návrh sťažovateľa z 19. júla 1999 na nariadenie predbežného opatrenia a z dôvodu sťažovateľom podaných námietok proti znaleckému posudku odročil pojednávanie na 1. október 1999.

21. Pojednávanie 1. októbra 1999 bolo iba odročené na neurčito z dôvodu, že sťažovateľ vzniesol námietku zaujatosti proti zákonnému sudcovi; o tejto námietke rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 15 Nc 40/99 z 31. januára 2000 tak, že sudcu okresného súdu JUDr. M. S. nevyhlásil z prerokovania a rozhodovania predmetnej veci (spis bol okresnému súdu doručený 7. marca 2000).

22. Dňa 5. mája 2000 okresný súd nariadil termín pojednávania na 12. máj 2000, ktoré po bolo po výsluchu účastníkov na žiadosť sťažovateľa odročené na 29. máj 2000 pre účely ďalšieho dokazovania.

23. Pojednávanie konané 29. mája 2000 za prítomnosti obidvoch účastníkov konania a ich právnych zástupcov bolo na žiadosť sťažovateľa odročené na neurčito z dôvodu doplnenia znaleckého dokazovania.

24. Uznesením zo 14. júna 2000 okresný súd nariadil znalecké dokazovanie dopracovaním znaleckého posudku zo 14. decembra 1996 z dôvodu potreby zohľadniť investície na modernizáciu a rekonštrukciu majetku vynaložené od augusta 1994; znalec dodatok k znaleckému posudku doručil okresnému súdu 6. októbra 2000.

25. Dňa 21. novembra 2000 okresný súd nariadil termín pojednávania na 11. december 2000, ktoré bolo po vykonanom dokazovaní odročené na 13. december 2000 na účely vyhlásenia rozsudku, proti ktorému sťažovateľ podal 9. marca 2001 odvolanie (spis bol predložený krajskému súdu 15. júna 2001).

26. Dňa 24. marca 2003 bol spis vrátený okresnému súdu spolu so zrušujúcim uznesením krajského súdu z 31. januára 2003.

27. Uznesením z 5. júna 2003 okresný súd priznal znalečné znaleckej organizácii aj znalcovi a 9. júna 2003 vyzval sťažovateľa na úhradu trov znaleckého dokazovania.

28. Dňa 16. júla 2003 okresný súd nariadil termín pojednávania na 8. september 2003, ktoré bolo odročené na účely ďalšieho dokazovania na 1. október 2003, avšak pre práceneschopnosť sudcu bolo telefonicky odročené na 29. október 2003.

29. Pojednávanie konané 29. októbra 2003 bolo iba odročené pre neprítomnosť sťažovateľa (kolízia pojednávani právneho zástupcu) na 3. december 2003, toto pojednávanie bolo taktiež odročené na 28. január 2004 pre práceneschopnosť žalobcu a dovolenku právneho zástupcu sťažovateľa.

30. Pojednávanie konané 28. januára 2004 za prítomnosti obidvoch účastníkov konania a ich právnych zástupcov bolo na žiadosť sťažovateľa odročené na 25. február 2004 z dôvodu vykonania dôkazu daňovými dokladmi z rokov 1992 až 1994. V tejto súvislosti okresný súd prípisom z 3. februára 2004 žiadal S., a. s., pobočku M., o informáciu o stave účtov účastníkov konania.

31. Dňa 25. februára 2004 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo iba odročené na neurčito pre neprítomnosť sťažovateľa a jeho právneho zástupcu, právny zástupca žalobcu sa pre práceneschopnosť ospravedlnil.

32. Dňa 10. marca 2004 okresný súd nariadil termín pojednávania na 7. apríl 2004, ktoré bolo za prítomnosti žalobcu a jeho právneho zástupcu odročené pre neprítomnosť právneho zástupcu sťažovateľa (kolízia pojednávani) na 7. máj 2004.

33. Pojednávanie 7. mája 2004 za prítomnosti obidvoch účastníkov konania a ich právnych zástupcov bolo na ich žiadosť odročené na 18. jún 2004 z dôvodu vyžiadania lehoty na vyjadrenie k dôkazom; sťažovateľ sa vyjadril 27. mája 2004 a žalobca 4. júna 2004.

34. Dňa 18. júna 2004 sa uskutočnilo pojednávanie za prítomnosti obidvoch účastníkov konania a ich právnych zástupcov, ktoré bolo odročené na neurčito pre účely ďalšieho dokazovania.

35. Dňa 23. augusta 2004 okresný súd nariadil termín pojednávania na 8. september 2004, ktoré bolo odročené na 16. september 2004, avšak aj toto pojednávanie bolo pre neprítomnosť žalobcu odročené na 8. október 2004.

36. Dňa 8. októbra 2004 sa uskutočnilo pojednávanie za prítomnosti obidvoch účastníkov konania a ich právnych zástupcov, ktoré bolo na žiadosť žalobcu odročené na 26. október 2004, avšak aj toto pojednávanie bolo na žiadosť právneho zástupcu žalobcu

odročené na 15. december 2004 z dôvodu, že do tohto termínu úrad práce, sociálnych vecí a rodiny nedoručil okresným súdom vyžiadané stanovisko.

37. Dňa 15. decembra 2004 sa uskutočnilo pojednávanie za prítomnosti obidvoch účastníkov konania a ich právnych zástupcov, ktoré bolo odročené na 25. január 2005 s tým, že účastníci predložia svoje záverečné vyjadrenia.

38. Pojednávanie nariadené na 25. január 2005 bolo odročené pre práceneschopnosť právneho zástupcu žalobcu, pojednávanie nariadené na 4. marec 2005 bolo odročené pre opätovné predvolanie svedka, pojednávanie nariadené na 1. apríl 2005 bolo odročené pre neprítomnosť sťažovateľa, pojednávanie nariadené na 29. apríl 2005 a rovnako aj pojednávanie konané 31. mája 2005 boli odročené pre účely doplnenia dokazovania a záverečného vyjadrenia účastníkov.

39. Prípisom z 24. júna 2005 okresný súd žiadal znaleckú organizáciu, ako aj znalca Ing. S. o vypracovanie dodatkov k znaleckým posudkom k prečísleniu všeobecnej hodnoty majetku, po predchádzajúcej urgencii zo 16. septembra 2005 boli dodatky k znaleckým posudkom predložené 4. a 5. októbra 2005, sťažovateľ sa k nim vyjadril 4. novembra 2005.

40. Dňa 16. decembra 2005 sa uskutočnilo pojednávanie za prítomnosti obidvoch účastníkov konania a ich právnych zástupcov, ktoré bolo odročené na 31. január 2006 z dôvodu, že žalobca sa chcel oboznámiť s vyjadrením sťažovateľa, ktoré mu bolo doručené krátkou cestou na pojednávaní.

41. Rozsudkom z 31. januára 2006 okresný súd zrušil podielové spoluvlastníctvo účastníkov konania s tým, že nehnuteľnosti a hnutel'né veci v ňom uvedené prikázal do výlučného vlastníctva sťažovateľa, ktorého zaviazal zaplatiť žalobcovi na finančné vyrovnanie sumu 1 925 000 Sk; proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ 11. mája 2006 odvolanie; 29. mája 2006 bol spis doručený krajskému súdu pre účely rozhodnutia o odvolaní.

42. Dňa 24. februára 2009 bol spis vrátený okresnému súdu spolu so zrušujúcim uznesením krajského súdu z 29. decembra 2008.

43. Dňa 8. apríla 2009 okresný súd nariadil termín pojednávania na 7. máj 2009, ktoré bolo po výsluchu účastníkov odročené na neurčito.

44. Uznesením z 18. mája 2009 okresný súd uložil znalcovi Ing. S. vypracovať dodatok k znaleckému posudku vo vzťahu k vyčísleniu nákladov vynaložených na

zhodnotenie posudzovaných nehnuteľností, rovnako uznesením z toho istého dňa uložil vypracovať dodatok k prečísleniu všeobecnej hodnoty majetku tvoriaceho predmet znaleckého dokazovania aj znaleckej organizácii, ktorá dodatok vypracovala a doručila okresnému súdu 5. októbra 2009 (znalec Ing. S. 11. júna 2009 oznámil okresnému súdu svoje vyškrtnutie zo zoznamu znalcov).

45. Prípismi z 19. mája 2009 okresný súd vyzval účastníkov konania na písomné vyjadrenie k vyporiadaniu majetku v zmysle záverov odvolacieho súdu.

46. Dňa 5. novembra 2009 sťažovateľ opätovne vzniesol námietku zaujatosti sudcu, ku ktorej sa vyjadril zákonný sudca tak, že súhlasí, aby vec bola pridelená inému sudcovi.

47. Dňa 30. decembra 2009 okresný súd predložil spis krajskému súdu, ktorý 16. februára 2010 spis vrátil okresnému súdu spolu s uznesením z 21. januára 2010; označeným uznesením krajský súd rozhodol, že zákonný sudca nie je vylúčený z prerokúvania a rozhodovania predmetnej veci.

48. Dňa 24. februára 2010 okresný súd nariadil termín pojednávania na 23. marec 2010, ktoré bolo odročené na 20. apríl 2010.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov. Sťažovateľ zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02, IV. ÚS 41/07).

Ústavný súd pri rozhodovaní o s'ťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie (IV. ÚS 195/02).

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje,

predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu. Ústavný súd (obdobne ako ESLP) pritom prihliada aj na predmet sporu (povaha veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

Z hľadiska prvého z uvedených kritérií, t. j. či v danom prípade ide o zložitú vec po právnej a skutkovej stránke, ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na predmet namietaného konania, ktorým je rozhodovanie o vypořádání podielového spoluvlastníctva k hnutel'nému a nehnuteľnému majetku, a jeho doterajší priebeh možno posudzované súdne konanie považovať za skutkovo zložitú, keďže bolo potrebné v jeho rámci uskutočniť časovo náročné dokazovanie okrem iného viacerými znaleckými posudkami (na zistenie všeobecnej ceny majetku a jej aktualizácie) a zaobstarávaním listinných dôkazov. Doterajší viac než 15-ročný priebeh napadnutého konania však podľa názoru ústavného súdu nemožno ospravedlňovať faktickou zložitou prerokovávanou vecou. Táto dĺžka konania je celkom zjavne neprimeraná. Ústavný súd preto pri posudzovaní prietáhov v konaní a určení sumy finančného zadosťučinenia v prospech okresného súdu mohol zohľadniť „faktickú“ zložitú veci len čiastočne. Ústavný súd vzal do úvahy skutočnosť, že vo veciach vypořádania podielového spoluvlastníctva existuje stabilizovaná judikatúra všeobecných súdov, a na tomto základe zdôraznil, že pri sústredenom postupe okresného súdu v posudzovanom konaní bolo možné vo veci právoplatne rozhodnúť v primeranej lehote.

Ďalším kritériom, ktoré ústavný súd uplatnil pri hodnotení doterajšieho priebehu napadnutého konania, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka konania. V správaní sťažovateľa, ktorý v konaní pred okresným súdom vystupuje ako žalovaný, ústavný súd

zistil viacero skutočností, na ktoré bolo potrebné prihliadať pri posudzovaní, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným priet'ahom.

Ústavný súd predovšetkým pripúšťa, že návrh s'ťažovateľa na prerušenie napadnutého konania (okresný súd tomuto návrhu uznesením z 12. mája 1995 vyhovel), ním podané odvolanie proti uzneseniu o nariadení predbežného opatrenia z 19. mája 1995, ako aj odvolania proti rozsudku z 13. decembra 2000 a proti rozsudku z 31. januára 2006, opakovane uplatnená námietka zaujatosti proti zákonnému sudcovi, jeho návrh na vydanie predbežného opatrenia, návrh na doplnenie znaleckého dokazovania, vykonanie dôkazu daňovými dokladmi, výsluchom znalca objektívne vplývali na priebeh a dĺžku namietaného konania, keďže vo veci konajúce súdy sa s týmito návrhmi s'ťažovateľa museli vysporiadať. Zároveň ale ústavný súd konštatoval, že išlo o návrhy, na ktoré má s'ťažovateľ právo podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, a preto ich nemožno hodnotiť ako priet'ahy spôsobené s'ťažovateľom.

Na t'archu s'ťažovateľa ale ústavný súd pripísal skutočnosť, že k predĺženiu doterajšej dĺžky napadnutého konania došlo z dôvodu jeho opakovaných žiadostí o odročenie nariadených pojednávaní vo veci (celkom 10 žiadostí, a to 13. apríla 1995, 12. mája 1995, 29. septembra 1997, 10. novembra 1997, 6. augusta 1999, 29. októbra 2003, 3. decembra 2003, 25. februára 2004, 7. apríla 2004 a 1. apríla 2005), a to z dôvodu kolízie pojednávaní, práceneschopnosti a dovolenky právneho zástupcu, krátkodobého pobytu s'ťažovateľa v zahraničí a na účely uzavretia mimosúdnej dohody so žalobcom.

Ústavný súd pritom vzal do úvahy, že v danom prípade ide o spor, v ktorom je každý účastník povinný postupovať podľa § 6 a § 120 ods. 1 OSP a vyvíjať všetko úsilie na súčinnosť s vo veci konajúcim súdom tak, aby mohol o uplatnenej ochrane rozhodnúť v súlade so zákonom. Konanie s'ťažovateľa nebolo v úplnom súlade s jeho právami a povinnosťami ako účastníka konania. Uvedené skutočnosti preto ústavný súd zohľadnil pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia s'ťažovateľovi.

Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo v predmetnej veci k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu v namietanom konaní.

Na základe prehľadu úkonov okresného súdu ústavný súd konštatoval, že okresný súd konal v zásade plynulo, avšak takmer celý priebeh konania [(okrem obdobia, počas ktorého bolo konanie prerušené (od 12. mája 1995 do 29. mája 1997, t. j. 24 mesiacov), a období, počas ktorých rozhodoval o odvolaní proti rozsudku z 13. decembra 2000 (od 15. júna 2001 do 24. marca 2003, t. j. 21 mesiacov) a odvolaní proti rozsudku z 31. januára 2006 (od 29. mája 2006 do 24. februára 2009, t. j. 33 mesiacov), ako aj o sťažovateľom uplatnených námietkach zaujatosti proti zákonnému sudcovi] je poznačený neefektívnosťou a nesústredenosťou jeho postupu, čo malo vplyv na doterajšiu dĺžku konania.

Okresný súd síce nariadil spolu 41 pojednávanií (na 13. apríl 1995, 12. máj 1995, 29. september 1997, 31. október 1997, 10. november 1997, 5. december 1997, 6. marec 1998, 6. november 1998, 13. november 1998, 7. december 1998, 15. január 1999, 10. február 1999, 6. august 1999, 10. september 1999, 1. október 1999, 12. máj 2000, 29. máj 2000, 11. december 2000, 13. december 2000, 8. september 2003, 1. október 2003, 29. október 2003, 3. december 2003, 28. január 2004, 25. február 2004, 7. apríl 2004, 7. máj 2004, 18. jún 2004, 8. september 2004, 16. september 2004, 8. október 2004, 26. október 2004, 15. december 2004, 25. január 2005, 4. marec 2005, 1. apríl 2005, 29. apríl 2005, 31. máj 2005, 16. december 2005, 31. január 2006, 7. máj 2009), avšak takmer polovica z týchto pojednávanií bola odročená bez prerokovania veci. Napriek tomu ani tento počet vykonaných pojednávanií nepostačoval okresnému súdu v okolnostiach prípadu na dôkladné zistenie skutkového stavu, pretože tak uznesenie z 19. mája 1995 o nariadení predbežného opatrenia, jeho rozsudok z 13. decembra 2000, ako aj v poradí druhý rozsudok vo veci samej z 31. januára 2006 boli krajským súdom ako odvolacím súdom zrušené ako nezákonné, nepreskúmateľné a vykazujúce nedostatky, na ktoré musel krajský súd prihliadať z úradnej povinnosti, a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie.

Krajský súd v uznesení sp. zn. 4 Co 174/2006 z 29. decembra 2008, ktorým zrušil v poradí druhý rozsudok okresného súdu z 31. januára 2006, vytkol okresnému súdu jednak pochybenie, že sa dôsledne neriadil právnym názorom odvolacieho súdu, nevykonal všetky dôkazy a nezistil skutkový stav v rozsahu uvedenom v zrušujúcom uznesení odvolacieho súdu sp. zn. 14 Co 196/2001 z 31. januára 2003, ako aj to, že nevykonal vyporiadanie podielového spoluvlastníctva účastníkov konania v širšom rozsahu, keď *„nevykonal dokazovanie a nevyhodnotil ani tvrdenie žalovaného, že od januára 1993 realizoval splátky spoločného úveru len z vlastných prostriedkov. Keďže išlo o spoločný úver na kúpu spoločnej nehnuteľnosti, pre vyporiadanie podielového spoluvlastníctva účastníkov konania je objasnenie žalovaným tvrdených skutočností a rozhodnutie o nich podstatné.“*. Za nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov krajský súd považoval prvostupňové rozhodnutie aj v časti, v ktorej sa nezaoberal a nevyhodnotil námietky sťažovateľa, že *„... časť z uvedených hnutel'ných vecí bola platená z úveru č. 157, o ktorý požiadal sám a zaplatil ho aj z vlastných prostriedkov...“*. V ďalšom konaní má okresný súd vyporiadať podielové spoluvlastníctvo účastníkov konania aj k hnutel'ným veciam nadobudnutým v dražbe, tieto veci nezameniteľne označiť a doplnením znaleckého dokazovania (ak to bude potrebné) stanoviť ich hodnotu, vzhľadom na časový odstup doplniť znalecké dokazovanie aj o aktualizáciu trhovej ceny vydražených nehnuteľností a ich zhodnotenia a správne stanoviť výšku finančného vyrovnania spoluvlastníckeho podielu spolu s vydraženými hnutel'nými vecami a na základe dôkazov zo strany účastníkov konania vec opätovne prerokovať, vyhodnotiť výsledky vykonaného dokazovania a vo veci opäť rozhodnúť.

Na základe uvedených dôvodov ústavný súd postup okresného súdu v namietanom konaní (okrem doby prerušenia konania a doby, keď spisový materiál bol z dôvodu podávaných opravných prostriedkov a námietok zaujatosti sudcu mimo dispozičnej sféry okresného súdu) v trvaní viac ako 8 rokov hodnotí ako neefektívny a nesústredený, zohľadňujúc pritom svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej zbytočné prieťahy v súdnom konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Ústavný súd v tejto súvislosti poukázal aj na vyjadrenie predsedu okresného súdu, ktorý v ňom uviedol, že „*vo veci sa menovaný sudca dopustil veľkých prietahov...*“.

Ústavný súd hodnotiac doterajší priebeh konania v súlade s predchádzajúcou judikatúrou zdôraznil, že z ústavnoprávneho hľadiska je neprijateľné, aby právna neistota sťažovateľa v napadnutom konaní nebola odstránená ani po viac ako pätnástich rokoch od jeho začatia (napr. m. m. IV. ÚS 160/03, IV. ÚS 260/04).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 1023/1994 došlo k zbytočným prietahom, a tým k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Keďže namietané konanie nebolo ku dňu vydania tohto nálezu ešte právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v ňom v ďalšom období konal bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľ žiadal aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 10 000 € z dôvodov uvedených v sťažnosti. Poukázal najmä na to, že vzniknuté prietahy v postupe okresného súdu mu spôsobujú nemalú škodu na nájomnom, ktoré musí platiť žalobcovi (a o ktoré je vedených nie jeho vinou viacero súdnych sporov). Uplatňovanú sumu

zadosťučinenia sťažovateľ odôvodňuje vysokou mierou právnej neistoty vo vzťahu k vyporiadaniu majetku patriaceho do podielového spoluvlastníctva so žalobcom.

Pri určovaní výšky finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza EŠLP, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru, so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 14 C 1023/1994 a berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 5 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátom JUDr. J. K. Sťažovateľ žiadal, aby mu bola priznaná úhrada trov konania v sume 289,44 €. Keďže trovy konania požadované sťažovateľom neprekročili sumu vyčíslenú podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, ústavný súd ich priznal v sume ním požadovanej.

Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. apríla 2010

